Príhovor k besede s Miroslavom Demákom v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov, v Novom Sade 23.10.2018 o 18,00

Miroslav Demák sa narodil 2. novembra 1948 v Starej Pazove. V rodisku absolvoval základnú školu a gymnázium, novinárstvo vyštudoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1967-1972). Po skončení štúdia na Slovensku začal pracovať ako novinár v redakcii *Hlasu ľudu*. Jeho prácu prerušila vojenčina. Po nej bol niekoľko mesiacov bez zamestnania (recidíva poviedky *Prechádzky celou),* napokon sa však vrátil do redakcie Hlasu ľudu.

Hoci mohol odísť do belehradskej *Politiky*, rozhodol sa prijať miesto výkonného redaktora *Nového života*, ktorý vtedy redigoval Michal Harpáň. Z Nového života prešiel (1981) do časopisu pre deti *Pionieri.* Ako šéfredaktor mu vrátil tradičný názov *Zornička.* V rokoch 1988-1993 bol riaditeľom vydavateľstva *Tvorba*, samostatnej zložky vtedajšieho *Obzoru.*

V roku 1991 sa stal jedným zo štyroch zakladateľov vydavateľstva ESA v Bratislave a o štyri roky ho prevzal do vlastných rúk. Medzitým sa v roku 1993 s rodinou presťahoval na Slovensko, kde do roku 1995 zastupoval viaceré juhoslovanské firmy. V rokoch 1996-1997 pracoval ako šéf marketingu *Slovenského pedagogického nakladateľstva*.

V lete 1997 sa stal šéfredaktorom a jedným z majiteľov vydavateľstva *Tigra*, fungujúceho samostatne v rámci medzinárodného zoskupenia *Novum Publishing Group,* kde pôsobil do roku 2006. Odvtedy pracoval ako redaktor zahraničných vydaní vo vydavateľstve Knižné centrum (Žilina), ale neprerušil ani prácu vo vydavateľstve ESA, kde sa orientoval predovšetkým na vydávanie literatúry Slovákov žijúcich v Srbsku, v Maďarsku a v Rumunsku. **Od roku 201.... je na dôchodku**. Aj ďalej žije a tvorí na relácii Bratislava-Stará Pazova.

Po obnovení Matice slovenskej v Juhoslávii sa stal jej prvým podpredsedom pre Sriem.

S Jánom Siráckym a Ondrejom Štefankom roku 1996 obnovil časopis Dolnozemský Slovák, v ktorom je dodnes redaktorom.

V Starej Pazove založil ročenku *Pazovsky kalendár*, ktorý pravidelne vychádza od roku 2002.

Autor je básnických zbierok: *Z otvorenej dlane* (1974) a *Zverokruh* (spolu s poéziou Víťazoslava Hronca *Medzi dvoma ohňami,* (1977), výberu z poézie *Prestavba Elsinoru, (2008)*, kníh poviedok *Švédske domky* (1980) a *Kráľom bude ten, ktorý sa vráti* (2001). Okrem kníh pre deti *O troch umelcoch* (1977), *Trojhlavý drak Štefan* (1979), *Tchorí chór* (1985), *Husle* (1993), druhé vydanie 2008) a *Rozprávky o troch umelcoch* (dve vydania v roku 2013), tlačou mu vyšli dva dramatické texty pre deti a dva boli inscenované na javiskách. V novosadskom rozhlase mu bola inscenovaná hra *Vyslobodenie.* Autorom je dvoch kníh cestopisov: *Magnólia z Diamantovej hory* (2013) a *Takmer niečo*

(2017).

V novosadskom rozhlase mu bola inscenovaná hra *Vyslobodenie*.

Zostavil dve antológie slovenskej poézie, tri antológie detskej poézie, zostavil a do srbčiny preložil antológiu slovenskej poézie od Sládkoviča až po Heviera *Ja posadih telefon* (1994). Zo srbčiny, slovenčiny, chorvátčiny, macedónčiny, rusinčiny a nemčiny preložil viac ako dvadsať knižných titulov.

Jeho detskú prózu knižne vydali v srbčine a v macedónčine. A najnovšie vyšiel výber z jeho poézie preložený do rumunčiny.

Miroslav Demák je nositeľom ceny za detskú literatúru Srbska *Neven* (Nový Sad) a *Slnečné hodiny* (Sriemska Mitrovica), ako aj *Andrićove ceny* (Belehrad), *Ceny Radoja Domanovića* (Belehrad) a *Ceny Nového života*.

A teraz, v pokračovaní, dovoľte mi, aby som Vám prezradil o tom, ako sme sa s kamarátom Mirom Demákom zoznámili a k tomu aj zopár spoločných príbehov.

S dnešným jubilantom Miroslavom Demákom som sa prvýkrát stretol – dvakrát. Najprv ako žiak prvého ročníka pazovského gymnázia v dávnom roku 1975, keď nám na jednej z prvých hodín slovenčiny profesor Veno Nechvátal ponúkol na predaj viacero knižných titulov z vtedajšieho vydavateľstva Obzor. A ja som si z tej kopy kníh, či náhodou a či osudovo, vybral a za pár dinárov kúpil prvú básnickú zbierku – Z otvorenej dlane, ktorá vyšla rok pred tým, teda v roku 1974. Neskoršie mi autor do knihy pripísal venovanie a dodnes tam stoja v úvodzovkách dva verše z jeho už vtedy antologickej básne SEPTEMBER (Romeo a Júlia): „Už je po všetkom a / Toľko, toľko je stále pred nami“. Áno, toľko toho za nami a dúfam, že ešte hodne toho pred nami...

Prvé naše *in live* stretnutie predsa nebolo ani v Pazove ani v Novom Sade, ale v banátskej Padine. Tiež, vôbec nie náhodou...

Na VI. Stretnutí pod lipami, ktoré sa uskutočnilo v sobotu 29. mája 1976 na otvorenom priestore pre Základnou školou maršala Tita – v rámci osláv Dňa mladosti a narodenín nášho prezidenta, vodcu a učiteľa mladých, súdruha Tita – ako to uviedol vtedajší redaktor, či už príležitostný spolupracovník mládežníckeho časopisu Vzlet Ján Cicka na str. 12 júnového čísla. Žiaľ, v obsiahlom texte nezostalo zaznamenané veľmi dôležité povšimnutie moderátora Miroslava Demáka o mojej dovtedajšej kariére, no nie o tej poetickej, ale o futbalovej. Miro si na to, verím, aj dnes veľmi dobre spomína a aby som ja tu teraz nevymýšľal AKO to vlastne bolo, nechávam možnosť aby Vám autor príbehu, už povestnej anekdoty, neskoršie to sám prezradil.

No, a ešte jedna-dve zaujímavosti z tohto padinského stretnutia pod lipami – prvou nositeľkou Ceny Vzletu za poéziu sa stala Milina Mikušová z Petrovca a práve tam som sa prvýkrát stretol aj s dnešným ďalším oslávencom – vtedy sotva osemnásťročným dlhovlasým Tomášom Čelovským.

Vrátim sa k nášmu oslávencovi Miroslavovi Demákovi.

Neskoršie, už počas mojich štúdií na Filozofickej fakulte v Novom Sade,

sme sa už oveľa častejšie stretali, najmä na povestnom piatom a desiatom poschodí novosadskej budovy Dnevnik. Na piatom poschodí, kde sa aj dnes nachádzajú miestnosti týždenníka Hlas ľudu, boli aj miestnosti vydavateľstva Obzor a redakcií časopisov Nový život a Pionieri, ale to sú už – dejiny.

Spomenul som už v prvej časti, že sa v tom zlovestnom hyperinflačnom roku 1993 Miro Demák s rodinou presťahoval do Bratislavy, kde doposiaľ žije a stále aktívne tvorí, no na rodný kraj ani v jednej chvíli nezabúda. Stále sa nám vracia a stále je s nami a pri nás, len je otázka, či si my to zakaždým vieme dobre všimnúť a v dobrom si uvedomiť jeho stálu prítomnosť.

Namiesto záveru tohto príhovoru k jubilantovi Mirovi Demákovi dovolím si odcitovať jeho slová, ktoré uviedol v našom e-mailovom rozhovore pred desiatimi rokmi pre časopis Nový život a ktoré iba navonok vyznievajú ako istá anekdota, ale ú oveľa hlbšie a veľavravnejšie (citujem):

„Asi pred dvadsiatimi rokmi ma jeden kamarát v Petrovci privítal so slovami: „Vitaj v metropole vojvodinských Slovákov“. Odpovedal som mu, že Petrovec skutočne je metropolou v tom okamihu, lebo sa v ňom práve vtedy nachádzam ja. Dom je tam, kde sa nachádzam a viem, že to môže byť hocikde na planéte menom Zem. A ak máš na mysli Pazovu, čo iste máš, som tam doma a prítomný oveľa viac, než mnohí z tých, čo z nej nikdy ani len nohu nevytiahli. Ako by to povedal starý Novosadčan Marić svojmu zaťovi Einsteinovi: „Všetko je to relatívne, môj Albert.“ (ukončený citát)

Aj toto, že sme sa dnes tu stretli je relatívne, no už keď sme tu a máme túto peknú príležitosť, dovolím si vo Vašom a vo vlastnom mene jubilantovi Miroslavovi Demákovi zablahoželať a zaželať mu veľa tvorivej invencie a najmä dobré zdravie. Živio!

Martin Prebudila